

paa baade, om Statskassen kan taale det, og hvad Sagen er værd. Jeg vil sige, at for en halv Snes Aar siden vilde Statskassen udmærket godt kunne have taalt det. Jeg vilde under det forrige Styre, da det mere gjaldt om at tømme Statskassen end om at bevare Ministeriet, med meget større Glæde have stemt for at afløse Tienden, thi Tiendeafløsningen kunde saamæn volde lige saa megen Glæde som mange af de Mergelbaner, vi have lagt ovre i Jylland, og som dog ogsaa komme nogle Mennesker til gode.

Den ærede Minister anviste et Spor, som senere er fulgt af andre Talere, og som jeg synes, jeg har Krav paa at bede mig fritagen for. Han rev mig mine tidligere Afstemninger over Tiendeloven i Næsen. Det have de Herrer absolut ikke Lov til. Sagen har jo sin Forhistorie. Vi behandle her de samme Love 5—6—7 Aar i Træk. Undertiden komme de kun til en Behandling, somme Tider til 2den og somme Tider til 3die Behandling. Man skulde tro, at de Herrer aldrig havde overværet en Afstemning her og vidste, hvad det betød. Mange af en Lovs bitreste Modstandere stemme ved 1ste Behandling for Overgang til 2den Behandling, og ved 2den Behandling stemme de for Overgang til 3die Behandling, og saa stemme de imod ved 3die Behandling. Maaske gør de det endda ikke. Thi hvis det er en Sag, som er sammenknyttet med et Komplex af Love, saaledes som denne Sag har været sammenknyttet med Skattelovene, og Komplexet skal sendes op til Landstinget, skal det store ledende Partis Medlemmer marchere i Fodslag. Naar altsaa en er saa loyal at sige: Disse Skattelove har jeg — med enkelte Undtagelser — ingen Sympati for, en af Lovene har jeg absolut Antipati for, men paa dette Tidspunkt maa vi ikke standse Forhandlingerne derom, de skulle gaa deres Gang, Lovforslagene skulle sendes op i det andet Ting, og dette skal gøres med Appel, og derfor stemmer jeg for dem, — hvad enhver loyal Partimand gør, — saa skulde de Herrer sige Tak og ikke rive denne Partifælle hans tidligere Afstemninger i Næsen. Der er ingen, der nogen Sinde har troet, at jeg har næret Kærlighed til Tiendeloven, og naar jeg alligevel har stemt for den tidligere, kan jeg meget vel forsvare det. Og ikke behøvede Ministeren at minde mig om, at et Ord er et Ord og en Mand en Mand, thi lige saa vist som Ministeren er en Mand af Ord og Ære, saaledes er jeg det. Men Forholdene have forandret

sig, og den Gang befandt Sagen sig paa et Gennemgangsled, sammenknyttet med alle Skattelovene. Ingen i vort Parti har, naar Partiet har lagt sin Politik klar, Lov til at modarbejde den. Nu have vi behandlet Skattelovene, og nu forhandle vi om Tiendeloven, og ikke noget som helst andet, og Afgørelsen skal nu træffes. Paa dette Tidspunkt kommer min Antipati til Orde, som jeg tidligere loyalt har holdt tilbage. Det vilde være illoyalt at skjule mine Følelser, det kan jeg heller ikke, de maa ud, om de saa skulle ud gennem Sidebenene.

Carl Hansen: Jeg vil gøre et Par Bemærkninger i Anledning af en Udtalelse af det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds (Philipsen), som gik ud paa, at dette Forslag havde mere Ærinde til Proprietærerne end til Husmændene. Nu er det saaledes, at det i Virkeligheden i høj Grad har Ærinde til de mindre Landbrugere. Af de Oplysninger, der bleve fremskaffede i Fjor, og som findes i Tillæg A. for i Fjor, vil man se, at der er næsten 113,000 Kirketiender, der andrage under 10 Kr. Dette Tal svarer mærkelig nøje til Tallet paa danske Husmænd. Der er kun 40,000 Ydere, der svare over 10 Kr. En stor Del af Tienderne ydes in natura, og min Erfaring gaar ud paa, at Yderens Stilling i saa Fald er temmelig retløs, og desmere retløs, jo mindre Tiendeydelsen er. Det Ærinde, som det foreliggende Forslag har til de 113,000 Ydere, mindre Landbrugere, er ikke saa meget at bringe dem økonomisk Fordel som at hjælpe dem ud af deres praktisk talt retløse Stilling. Dersom det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds vilde medvirke til en Afhjælpning af disse Tilstande, tror jeg, han vilde gøre sig meget fortjent af den danske Husmandsstand.

Med Hensyn til det meget omdisputerede Spørgsmaal om Tiendens Kapitalværdi, om Tallene skulle være 18 og 25 eller muligt indskrænkes noget, vil jeg sige, at Tiendens virkelige Værdi ikke afhænger af Fortidens Kapitelstakst, men af Fremtidens Kornpriser. Yderne kunne med lige saa stor Ret vente, at der i Fremtiden kan komme lavere Kornpriser, som Ejerne kunne vente, at de blive højere, og af disse Faktorer afhænger i Virkeligheden Tiendens Værdi. For nu ikke at forurette nogen af Parterne, naar vi gaa til en Tvangsafløsning, finder jeg det baade rimeligt og retfærdigt, at Staten yder sin Medvirkning dertil ved et passende Tilskud.